

med razstavljenimi je bilo namreč par del, ki bi se bila brez škode mogla zamenjati s kvalitativno pomembnejšimi deli drugih, neavbljenih avtorjev. Priznam pa načelno upravičenost stališča, da je zavoljo enovitosti bolje, da je število razstavljalcev čim bolj omejeno, ti udeležniki pa popolneje zastopani.

Obžalovati je, da praška razstava ni rodila pričakovanih uspehov, ker so slične prireditve zaradi velikih stroškov redke in težko izvedljive. Služi pa lahko za opomin, da je pri reševanju tako važnih in tako kočljivih vprašanj kakor so prav vseslovenske razstave v tujini, treba ravnati previdneje in bolj smotreno. Brezpogojno je pa treba, da vsa javnost in vsi, ki se jih tiče, točno vedo, kdo jih ureja, o njih odloča in kdo nosi moralčno odgovornost za take prireditve. To smo v tem primeru pogrešali. Bilo bi preveč škoda, če bi na velevažno ustanovo, ki je pozvana, da z absolutno nepristranostjo vrši svojo kulturno nalogo in ki je dala tudi tej praški prireditvi ime in oporo, padla zaradi skoro neizbežnih pogrešk posameznikov, ki jim sicer ni odrekati dobre volje in potrebnega umevanja, le senca suma in nezaupanja.

Lepo opremljenemu katalogu, ki vsebuje šestnajst uspešnih reprodukcij razstavljenih del, je napisal Fr. Mesesnel predgovor, v katerem je v kratkem orisal zgodovinski razvoj našega slikarstva.

K. Dobida.

Vicente Blasco Ibanez. V «Les Nouvelles littéraires» z dne 4. februarja t.l. je objavil Edmond Jaloux daljši feljton o osebnosti in o spisih nedavno v Mentonu umrlega španskega pisatelja Vicenta Blasca Ibaneza. Usoda je tega moža, ki se je štel v vrsto ljudi, kateri so uprav ustvarjeni za življenje, boj in radost, sirovo pokopala v času, ko je bil še poln sile. Ibanez ni bil pisatelj, ki pri njem občutiš veliko razdaljo med njegovo osebnostjo in spisi, niti pisatelj, ki bi pri njem človek zaznal ozračje njegovih knjig: bil je tako zrasel s svojimi spisi, da se ti je videlo, kakor da bi stal pred teboj ta ali oni junak njegovih romanov. Bil je človek dejanj, gibanja, dela. Že za mladih let se je spustil v boj s špansko vlado. Strasten nasprotnik njenega kraljevega režima je ostal do zadnjega diha. Oboževal je republiko in demokracijo; le ta je bila zanj, sina reakcionarne Španije, ideal, ne pa navadna upravna oblika z vsemi dobrimi in slabimi lastnostmi, kakršna je v očeh francoskega republikanca. Zbog tega je bil goreč prijatelj Francije in je zlasti med svetovno vojno zastavil zanjo svojo plamtečo besedo. Ta tendenca preveva tudi njegovo slavno, čeprav baš zaradi tendence dokaj šibko delo «Štirje jezdeci Apokalipse». Ibanezovo očitno nagnenje k politiki, ki je pač v skladu z njegovo bojevito osebnostjo, mu je vtisnilo nekaj znakov ljudskega pisatelja. Ko je odsedel v domovini večletno ječo, s katero se je vlada maščevala nad človekom, ki je fanatično veroval v napredek, je odrinil čez morje v Argentinijo, kjer je nameraval ustanoviti naselbine svobodoljubnih Špancev. Preživel je težka leta neumornega dela in bojev s naravo. O tej dobi svojega življenja je kaj rad pripovedoval mične anekdote, zakaj bil je vsekar vrlo živahen in zgovoren kramljalec. Ko je bival v neki kolibi, je segel zjutraj na stolec po ovratnik, a glej: ovratnik se je jel zvižati in je izprožil k njegovi roki majčkeno glavico: bila je kača, čije pik zadostuje, da si v dveh minutah mrtev... V tem pisatelju je bilo mnogo pustolovskega duha; vsa njegova oseba ga je izžarevala, tako da je Ibanezova družba vlivala človeku voljo do veselih avantur, zaupanje vanje, nadejo v uspeh. Zato pa so mu očitali, da slabo piše. To je do neke mere res, zakaj ljudje njegovega kova so kaj redko dobri stilisti. Pisanje knjige je bilo Ibanezu ena izmed oblik njegove volje do dejanj. Ibanezov življenski ideal je bil do zadnjega isti: kar največ doživ-

ljati. V poslednjih letih je imel v Ameriki nečuden uspeh in je dobival od tam težke tisočake. Plačevala so mu filmska podjetja in založništva. Živel je razkošno življenje pisateljskega kneza v svoji vili v Mentonu in sanjaril o še večjem bogastvu. Gojil je vročo željo, da bi se podal na pot okoli sveta s posebnim luksuznim parnikom, s katerim naj bi potovali sami ameriški milijarderji. Njegova ambicija je bila: biti njim enak, tako živeti in tako uživati kakor oni... S svojim pamfletom «Razkrinkanje Alfonza XIII. — Vojaški teror v Španiji», ki se je razširil v več milijonov izvodih po svetu, je leta 1924. vzburil duhove v Španiji in si nakopal smrtno sovraštvo vseh Špancev, ki se strinjajo s sedanjim stanjem v domovini. Bil je strasten zagovornik svobode, kakor jih je v naših dneh čedalje manj; ljubil je svobodo zato, ker je ljubil življenje. Vzeti umetniku svobodo, pomeni, skrčiti obzorje njegovih pogledov na svet. In ta mož, ki je bil že vse mogoče: politik, izseljenec, časnikar, izdajatelj, trgovec, popotnik — je venomer stremel v širino. Če bi bil posvetil svojim spisom vse sile, ki jih je imel v sebi, bi bili njegovi romani večji in popolnejši. — Najbolj je vplival na Ibaneza Zola. Ta vpliv se pozna v vseh njegovih delih. Oba sta pisala romane tako, kakor bi komponirala simfonije. Oba sta imela mnogo enakih lastnosti, samo da je bil Ibanez iz dežele, ki mu je dala višji instinkt nego ga je očitoval Zola. Junaki Ibanezovih povesti imajo bogate in različne instinkte, medtem ko njegov vzornik pozna skoraj izključno spolni nagon. Zola je bil po naravi pesimist, a je skušal biti optimist, dočim je Ibanez bil optimist, a se je nekoliko nagibal k pesimizmu, zakaj njegovi romani imajo navadno slab konec. Ali vse Ibanezovo življensko delo pričuje o mirni radosti, o zdravi sreči, da človek obstoji in dela. V romanu «Mare nostrum» je ustvaril z Ulyssom Ferragutom svojo najbolj markantno osebo, ki simbolizira genija Sredozemja in ki je hkrati podoba Ibaneza samega. S tem romanom, ki je pesem Sredozemskega morja in njegovih slikovitih obal, velika himna pustolovščin in življenske razigranosti, je ovrigel sicer dokaj poljudno trditev, da je Španec že po svoji naravi mistik. Če Španci krenejo v nasprotno smer, očitujejo izreden čut za realnost. Nemara ne bi bili tako veliki mistiki, če ne bi umeli svojega natančnega realizma prenesti tudi v kontemplacije o božanstvu. Ljubijo slikovite figure, relief, zanos, smeh, anekdotsko resnico. Ibanez je dal temu nastroju poln izraz, osobito še v svojem najboljšem in najbolj «narodnem» romanu «Katedrala». Poglavitna sposobnost pokojnega Blasca Ibaneza je bil njegov izreden pogled: oko, ki je vse ostro opazovalo, natanko ločilo razne elemente in osebe in pomagalo ustvarjati izrazite, žive, s strastmi obdarjene junake in junakinje povesti. Brez dvoma se je v poslednjem času udajal dvema slabima vplivoma: Ameriki in filmu. Njegova pustolovska osebnost ga je že sama mikala v to smer.

B. B.

Izjava. — Podpisani Mirko Polič, ravnatelj opere v Ljubljani, sem v svojih člankih: «Nekaj glos k izvajanju Beethovne IX. sinfonije» in «Malo pojasnila», objavljenih v 4. in 6. številki «Ljubljanskega Zvona» iz leta 1927., ocenjal izvajanje te sinfonije po drju. Josipu Čerinu, višjem kapelniku muzike Dravske divizijske oblasti v Ljubljani. Obžalujem, da sem na nekaterih mestih žalil njegovo osebno čast ter preklicujem vse tozadevne žaljive izraze, ker nisem imel namena drja. Čerina osebno žaliti.

V Ljubljani, dne 31. januarja 1928.

Mirko Polič s. r.

 Urednikovimprimatur 12. marca 1928.